

SPF SENIORERNA Rönnen i Piteås stadsvandring.

Trots regnet hade 22 medlemmar samlats vid Muséet för att delta i en stadsvandring med Morgan Stenberg från Piteå museum. Han började från muséets trappa att berätta om torget, som är utformat på det speciella sättet att anslutande gator ligger så att de korsas i mitten av torget. Det finns i Sverige endast två torg som är utförda på detta sätt. Det ena är här i Piteå och det andra är Uppsalas Stortorget där fyra anslutande gator möts i mitten. När staden skulle flyttas, som det beslutades efter att den gamla staden brunnit ner, kom stadsplatsen att ligga på Hagggholmen. Dåtidens borgare anmälde snabbt sitt intresse att erhålla tomt vid öns högsta område, alltså på eller vid torget. Följaktligen kom den sociala statusen att påverka vilka som bodde var i den nya staden.

Som andra hållplats gruppen besökte, var det hus som står vid Prästgårdsgatan(23) inom samma kvarter som muséet. Det har felaktigt betraktats som före detta landshövdingens residens, men den byggnaden stod vid Kyrkbrogatan. Huset vid Prästgårdsgatan användes som länsstyrelsens kansli. Huset har varit inrett med lägenheter, haft olika funktioner under de senaste decennierna. Det har använts som arbetsförmedling, stadsbibliotek, Kommunala musikskolan, fritidsgård (Ladan), RFSL-lokal och lokal för föreningslivet. Därefter vandrade man via Stadsberget's trappa över Sundsgatan som har ersatt det sedan början av 1800-talet stensatta Hagggholmssundet, till kyrkparkeringen. 1922 hade landhöjningen gjort att man var tvungen att fylla igen sundet, som mer liknade ett dike. Kyrkbron, som varit förbindelse mellan Hagggholmen och fastlandet stod kvar till 1957. I anslutning till trappen från kyrkparkeringen finns Sture Berglunds minnesmärken, bland andra efter Sveriges längsta repslagarbana. Morgan tog vandrarna upp till en gravsten på kyrkans södra sida. Där är en massgrav från 1866. På stenen står "Till minne av KOLERAOFFREN augusti 1866, Fadern i himlen vet deras namn". Året därpå 1867 har betecknats "Storswagåret", i juni det året låg snön kvar, den smälte sakta undan i juli och redan i augusti kom frosten. Under åren 1865 till 1867 decimerades stadens befolkning i stor utsträckning. Den här tiden kom utvandringen i gång, framför allt till Danmark, Tyskland, Frankrike och även till Ryssland. Då kom även från USA och Kanada kampanjer i gång för att få folk att emigrera dit. 1867 var ett stort produktionsår av spannmål i Sverige, men 92% av det spannmål som producerades, skickades på export till London, som hästfoder. Gruppen förflyttade sig över till norra sidan av kyrkan. Morgan gjorde deltagarna uppmärksamma att på den sidan fanns endast ett fåtal gravar. Den sidan ansågs vara sämre att begrava sina anhöriga på. Det är samma förhållanden vid alla kyrkor.

Ordförande Lisbeth Lindmark tackade Morgan Stenberg för en intressant visning och föreslog att man skulle tacka honom med en värmande applåd. Vid den tiden upphörde regnet och man gick för att äta en gemensam lunch på Stadshotellet.

Text och bilder: Bertil Berglund

Vandringen startar vid Museet

Morgan vid Koleraoffrens minnessten.